

A tantárgy adatlapja

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Római Katolikus Teológia
1.3 Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4 Szakterület	vallástudomány
1.5 Képzési szint	alap
1.6 Szak / Képesítés	vallástudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Kora keresztény irodalom. Patrológia						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Zamfir Korinna						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. András Szabolcs adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	3	2.5 Félév	6	2.6 Értékelés módja	kollokvium	2.7 Tantárgy típusa	opcionális

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					16
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					10
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					4
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám					44
3.8 A félév össz-óraszám					100
3.9 Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Nincs
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> szövegértés, kritikus gondolkodás, elemzés és szintézis képessége

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Táblával, térképpel és videoprojektorral felszerelt terem
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Táblával, térképpel és videoprojektorral felszerelt terem; intézeti könyvtár

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> a kora keresztény irodalom irányzatainak, mozgatórugóinak megértése a kora keresztény irodalom fontosabb szerzőinek, műveinek megismerése a keresztény tanok kialakulásának, teológiai történeti háttérének megértése
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> a vallási kérdések kulturális, filozófiai, vallási háttérének megértése a kritikus gondolkodás és a párbeszédkészség kialakulása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • a kora keresztény irodalom irányzatainak, főbb szerzőinek és műveinek megismertetése • a keresztény teológiatörténet kezdeti szakaszának megértése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • a keresztény/újszövetségi apokrif irodalom, a teológiára, keresztény jámborságra és liturgiára gyakorolt hatás megismerése • a gnózis és egyéb második századi értelmezési törekvések megértése • az apostoli atyák és apológéták műveinek megismerése • a Nikaia előtti és utáni fontos keresztény szerzők (egyházatyák) megismerése • a keresztény tanítás történeti kialakulásának megértése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Fogalomtisztázás (kora keresztény irodalom, patológia). Második századi törekvések a keresztény tanítás megfogalmazására. A gnózis.	előadás	Marschies, <i>A gnózis</i> , 13, 19-25, 31-32, 43-52, 54-71.
2. A gnózis képviselői (simoniánusok, Baszilikész, Valentinusz és a valentiniánusok). Markion. A manicheizmus.	előadás	Marschies, <i>A gnózis</i> , 87-91, 94-99, 104-110; 101-104, 121-125.
3. Az apokrif irodalom. Apokrif evangéliumok.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 151-175, Vanyó, <i>ÓI 2</i> , 262-343.
4. Apokrif cselekedetek (Pál és Tekla cselekedetei, Péter cselekedetei, János cselekedetei, Tamás cselekedetei).	előadás	Adamik, <i>Apostolok csodálatos cselekedetei</i> ; Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 175-178.
5. Apokrif levelek.	előadás	Adamik, <i>Apokrif levelek</i> ; Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 175-183, Vanyó, <i>ÓI 2</i> , 178-180
6. Apokrif apokalipszisek (Jakab apokalipszise, Szent Pál apostol látomása, Teológus Szent János apokalipszise, A Boldogságos Szűz Mária elköltözése).	előadás	Adamik, <i>Apokalipszisek</i> , 161-174; Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 151-175, Vanyó, <i>ÓI 2</i> , 346-364.
7. Apostoli atyák. Római Kelemen, Antióchiai Ignác.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 74-92
8. Apostoli atyák. Smyrnai Polikárp. Hierapoliszi Pápiász. <i>Didakhé</i> ; <i>Barnabás-levél</i> ; Hermász.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 92-130
9. A II. századi görög apológéták.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 206-211, 215-231, 241-245, 251-253.
10. Lyoni Irenaeus. Tertullianus.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 265-268, 290-305. Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 397-409.
11. Az alexandriai iskola: Alexandriai Kelemen. Órigenész. Az antiochiai iskola. Khrüszosztomosz. Mopszvesztiai Theodorosz.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I</i> , 340-347, 355-364, 368-388. Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma II</i> , 194-211
12. A kappadókiai atyák.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma II</i> , 119-173
13. Ambrus. Jeromos.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma II</i> , 280-290, 294-306.
14. Ágoston és Pelagius.	előadás	Vanyó, <i>Az ókeresztény egyház irodalma II</i> , 307-346
Könyvészet		
Adamik Tamás (szerk.), <i>Apokalipszisek (Apokrif iratok)</i> , Telosz, Budapest, 1997.		

<p>Adamik Tamás (szerk.), <i>Csodás evangéliumok</i> (Apokrif iratok), Telosz, Budapest, 1996.</p> <p>Adamik Tamás, Dörömbözi János (szerk.), <i>Apokrif levelek</i> (Apokrif iratok), Telosz, Budapest, 1999.</p> <p>Adamik Tamás, Dörömbözi János (szerk.), <i>Az apostolok csodálatos cselekedetei</i> (Apokrif iratok), Telosz, Budapest, 1996.</p> <p>Ehrman, Bart D. (szerk.), <i>Lost Scriptures: Books that did not Make it into the New Testament</i>, OUP, Oxford, 2003.</p> <p>Hamman, Adalbert, <i>Így éltek az első keresztények (95-197)</i>, SZIT, Budapest, 2016.</p> <p>Luft Ulrich (szerk.), <i>Istenek, szentek, démonok Egyiptomban Hellénisztikus és császárkori vallástörténeti szövegek</i>, Kairosz, Budapest, 2003.</p> <p>Markschies, Christoph, <i>A gnózis</i>, SZIT, Budapest, 2011.</p> <p>Markschies, Christoph; Jens Schröter (szerk.), <i>Antike christliche Apokryphen in deutscher Übersetzung I.1-2. Evangelien und Verwandtes</i>, Mohr Siebeck, Tübingen, 2012.</p> <p>Pásztori-Kupán István, <i>Követvén a szent atyákat. Az ógyház dogmatörténete 381-ig</i>, Napoca Star Kiadó / Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2009.</p> <p>Pásztori-Kupán István, <i>Mindnyájan egybehangzóan tanítjuk: az ógyház dogmatörténete 381-től 451</i>, Napoca Star Kiadó / Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2010.</p> <p>Perendy László, <i>Patrológia</i>, https://www.sapientia.hu/old/jegyzet/wpater_2.html</p> <p>Perendy László (szerk.), <i>Apostoli atyák (Ókori keresztény írók 1)</i>, SZIT, Budapest, 2018.</p> <p>Schneemelcher, Wilhelm; Edgar Hennecke, <i>Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung 1-2</i>, Mohr Siebeck, Tübingen, 1999.</p> <p>Somos Róbert, <i>Alexandriai teológia</i>, Paulus Hungarus, Budapest, 2001.</p> <p>Tuckett, Christopher; Gregory, Andrew (szerk.), <i>The Oxford Handbook of Early Christian Apocrypha</i>, OUP, Oxford, 2018.</p> <p>Vanyó László (szerk.), <i>Apokrifek, (Ókeresztény írók 2)</i>, SZIT, Budapest, 1988.</p> <p>Vanyó László, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I-II</i>, Jel, Budapest, 2017.</p> <p>Vanyó László, <i>Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe</i>, Szent István Társulat, Budapest, 1998.</p> <p>Vanyó László, <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény egzegézis módszere, története</i>, Jel, Budapest, 2002.</p> <p>Zamfir Korinna, <i>The Acts of Paul and Thecla - Ecclesial, Social and Political Context</i>, <i>Ephemerides Theologicae Lovanienses</i> 92.3 (2016) 355-380.</p> <p>Zamfir Korinna, <i>Üdvösség a házasság vagy a szüzesség útján? A pasztorális levelek és a Tekla-cselekedetek vitája</i>, in Frankó Tamás, „Kincseiből régít és újat”. <i>Ünnepi kötet Gaál Endre 70. születésnapjára</i>, Esztergomi Hittudományi Főiskola, Esztergom, 2016, 127-143.</p>		
<p>8.2 Szeminárium</p>	<p>Didaktikai módszerek</p>	<p>Megjegyzések</p>
<p>Megbeszélés, témák kiválasztása</p>		<p>Tevékenység és értékelés A hallgatók rendszeresen készülnek az olvasmányokkal a szemináriumokra. A</p>

		<p>témafelelősök az adott dátumon bemutatják a választott tematikát legalább 30-30 percben, amit a témával kapcsolatos beszélgetés követ. Bemutató készítése kötelező (ppt, prezi). Az értékelésbe beszámít a szemináriumon való aktív részvétel. A bemutatónak tartalmaznia kell az egyházatya életpályáját, műveinek rövid bemutatását, jelentőségét, és egy tőle származó szöveg részletesebb bemutatását.</p> <p>A hallgatók az általuk választott témából dolgozatot készítenek (min. 5 gépelt oldal +címlap, bibliográfia), amelyet 2019. május 27-ig el kell küldjenek az andras.szabolcs@ubbcluj.ro email-címre.</p> <p>Akik 3-4 alkalommal hiányoznak a szemináriumról, a Vanyó László: Az ókeresztény egyház irodalma c. könyv azon fejezeteiből recenziót kell készítsenek, amelyekről hiányoztak. Azoknak, akik 5 vagy több alkalommal hiányoztak, az egész könyvből recenziót kell készíteniük. A recenziókat 2019. május 27-ig kell elküldeni az andras.szabolcs@ubbcluj.ro emailcímre.</p>
Apokrif evangéliumok Didakhé és Didaszkália Római Szent Kelemen Antiochiai Szent Ignác Áriosz és Nesztóriosz	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Szent Polükárp Görög keresztény költők Latin keresztény költők	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Athenagorász Lyoni Szt. Iréneusz Hippolütosz	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Órigenész Alexandriai Szt. Kelemen Szt. Cyprianus	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Vértanúakták Euszebiosz Nagy Szt. Athanász	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Vak Didümosz Nagy Szent Baszileiosz Nazianzoszi Szt. Gergely Nüsszai Szt. Gergely	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Amphilokiosz Jeruzsálemi Szt. Kürillosz Mopszvesztiai Teodorosz	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Aranyszájú Szt. János Alexandriai Szt. Kürillosz Szt. Hillariosz	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Tertullianus Szt. Ambrus	diákok előadása,	

Ambrosiaster Szt. Jeromos	kérdések megvitatása	
Szent Ágoston Boethius Nagy Szt. Leó és Gergely pápák	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Szevillai Szt. Izidor Dionüsziosz Areopagita Hitvalló Szt. Maximosz	diákok előadása, kérdések megvitatása	
Damaszkuszi Szt. János		
Pótlás, kiértékelés		
Könyvészet		
Primér források		
Egyházatyák		
Ókeresztény írók sorozat 1-20 (szerk. Vanyó László), SZIT, Budapest, 1980-2009.		
Ókeresztény örökségünk sorozat kiadványai		
Aurelius Augustinus (Szent Ágoston) <i>Vallomásai</i> , SZIT, Budapest, 1999.		
Aurelius Augustinus, <i>A Szentháromságról</i> , (Ókeresztény Írók, 10), SZIT, Budapest, 1985.		
Alexandriai Kelemen, <i>Protreptikosz, Buzdítás a görögökhöz</i> , Jel kiadó, Budapest, 2006.		
(Szent) Ambrus, <i>A Szentségekről</i> , Jel, Budapest, 2004.		
Órigenész, <i>A principiumokról I-II.</i> , Kairosz, Budapest, 2003.		
Vanyó László (szerk.), <i>Az egyházatyák beszédei Krisztus-ünnepkor, Húsvéti ünnepkor</i> , Jel kiadó, Budapest, 1996.		
Vanyó László (szerk.), <i>Az egyházatyák beszédei Szűz Mária-ünnepre</i> , Jel kiadó, Budapest, 1996.		
Apokrifek		
Adamik Tamás (szerk.), <i>Apokalipszisek (Apokrif iratok)</i> , Telosz, Budapest, 1997.		
Adamik Tamás (szerk.), <i>Csodás evangéliumok (Apokrif iratok)</i> , Telosz, Budapest, 1996.		
Adamik Tamás, Dörömbözi János (szerk.), <i>Apokrif levelek (Apokrif iratok)</i> , Telosz, Budapest, 1999.		
Adamik Tamás, Dörömbözi János (szerk.), <i>Az apostolok csodálatos cselekedetei (Apokrif iratok)</i> , Telosz, Budapest, 1996.		
Vanyó László (szerk.), <i>Apokrifek, (Ókeresztény írók 2)</i> , SZIT, Budapest, 2 ¹⁹⁸⁸ .		
Szakirodalom		
Chadwick, Henry: <i>A korai egyház</i> , Osiris, Budapest, 1999.		
Kránitz Mihály, Órigenész, Kairosz, Budapest, 2008.		
Markus, Robert A.: <i>Nagy Szent Gergely és kora</i> , Kairosz, Budapest, 2004.		
Markschies, Christoph, <i>A gnózis</i> , SZIT, Budapest, 2011.		

<p>Meyendorff, John: <i>Teologia bizantină</i>, IBMBOR, New York, 1996.</p> <p>Perendy László, A kozmosz szépsége és a teremtett létezők hasznossága Nagy Szent Vazul és Szent Ambrus Hexameron-homíliáiban, <i>Teológia</i> 51. 1-2 (2017) 63-73.</p> <p>Perendy László, Isteni és emberi irgalmasság Nazianzoszi Szent Gergelynek a szegények szeretetéről mondott homíliájában (Or. 14), in Puskás Attila, Perendy László, Hoványi Márton (szerk.), <i>Igazságosság és irgalmasság: Teológiai tanulmányok</i> (Varia Theologica 8.), SZIT, Budapest, 2017, 65-79.</p> <p>Quasten, J., <i>Patrology I-III.</i>, Newman Press, Westminster, MD, 1993-1994.</p> <p>Somos Róbert: <i>Alexandriai teológia</i>, Paulus Hungarus, Budapest, 2001.</p> <p>Vanyó László, <i>Az ókeresztény egyház irodalma I-II</i>, Jel, Budapest, 2017.</p> <p>Vanyó László, <i>Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe</i>, SZIT, Budapest, 1998.</p> <p>Vanyó László: <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény egzegézis módszere, története</i>, Jel, Budapest, 2002.</p> <p>Zamfir Korinna, Üdvösség a házasság vagy a szüzesség útján? A pasztorális levelek és a Tekla-cselekedetek vitája, in Frankó Tamás, „Kincseiből régít és újat”. <i>Ünnepi kötet Gaál Endre 70. születésnapjára</i>, Esztergomi Hittudományi Főiskola, Esztergom, 2016, 127-143.</p>		
--	--	--

9. A tantárgy tartalmának összhangba hozása az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásaival.

<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy tartalma megegyezik az egyetemi oktatásban a fontosabb egyetemeken oktatott tárgy tartalmával és módszereivel. • A tárgy keretében figyelembe vesszük a kortárs vallástudományi kutatás eredményeit.
--

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A kora keresztény irodalom története, irányzatai, fontos szerzői és művei	Kollokvium (az előadások és a szemináriumok anyagából egyaránt)	75 %
10.5 Szeminárium	Szemináriumi témák ismerete	Szemináriumi témák bemutatása, személyes munka értékelése. Ld. fennebb, 8.2.	25 %
		Kollokvium (az előadások és a szemináriumok anyagából egyaránt)	

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető ismeretek az egyes egyházatyákról (Perendy-jegyzet, szeminárium), az előadáson tárgyalt apokrifekről és más kora keresztény forrásokról (PowerPoint prezentációk)
--

Kitöltés dátuma

2020. ápr. 28.

Előadás felelőse

Prof. dr. Zamfir Korinna

Szeminárium felelőse

Dr. András Szabolcs

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2020. ápr. 30.

Intézetigazgató

Prof. dr. Holló László